

Kompetanse og læringsutbytte

Fyrtårnsprosjektet ved Det juridiske fakultet, UiT Norges Arktiske Universitet

Avsluttende rapport fra prosjektgruppen

Kompetanse og læringsutbytte

Fyrtårnsprosjektet ved Det juridiske fakultet, UiT Norges Arktiske Universitet

.....	1
Oversikt	3
Innhold i og mål med prosjektet	3
Prosjektgruppen	4
Økt pedagogisk og digital kompetanse	6
Oversikt	6
Pedagogisk forum	7
Observasjon og veiledning	12
Pedagogisk ressursbank	17
Rapportering.....	18
Økt læringsutbytte	20
Oversikt	20
Bedre forberedte studenter	20
Mer og bedre skrivetrening.....	23
Bedre utnyttelse av digitale muligheter	26
Formidling av prosjektet og arbeidet	27
Anbefalinger fremover	31

Oversikt

Innhold i og mål med prosjektet

Prosjektet er forankret i fakultetets strategi «*Rettsikkerhet og kompetanse*». I følge strategien har fakultetet tre satsningsområder; Hav- og miljørett, Same- og urfolksrett og Utdanningskvalitet.

Satsningen på utdanningskvalitet er spesifisert slik at fakultetet skal:

- Tilby fremragende FoU-basert utdanning
- Ha nær sammenheng mellom undervisning, øving og prøving
- Utvikle flere innovative måter å arbeide med FoU-basert utdanning
- Søke om å etablere Senter for fremragende utdanning (SFU)

Strategien fastslår videre at fakultetet skal tilby engasjerende og aktuelle utdanninger, ha utdanninger med høy internasjonal kvalitet, ha fremragende læringsmiljø og godt samarbeid med praksisfeltet. Med prosjektet «*Kompetanse og læringsutbytte*» ønsker vi å bidra til oppfyllelse av strategiens mål, og vi vil legge til rette for en fremtidig SFU søknad.

«*Kompetanse og læringsutbytte*» tar sikte på å øke alle de ansattes pedagogiske og digitale kompetanse og å øke studentenes læringsutbytte, særlig på 1 avdeling. Målet er å legge til rette for at studentene er bedre forberedt til undervisningen, å ta i bruk nye undervisningsmetoder og digitale læringsressurser, samt å bidra til bedre skrive trening og mer skriving. Målet er at tiltakene hver for seg og samlet skal gi økt læringsutbytte.

Prosjektgruppen

Prosjektgruppen har bestått av tre vitenskapelig ansatte, en pedagog, to administrativt ansatte og to studentrepresentanter. Professor Lena Bendiksen har ledet arbeidet, mens de andre vitenskapelig ansatte har vært førsteamanuensis Elise Johansen og universitetslektor Kristine Helen Korsnes. Fra administrasjonen har studiesjef Kjersti Dahle og rådgiver Ingvild Stock-Jørgensen vært med. Sistnevnte gikk ut i permisjon og

ut av prosjektgruppa i oktober 2016. Studentmedlemmene har vært Ingrid Skjelmo og Joachim Staff. Marit Nilsen har vært ansatt som pedagog i prosjektet fra sommeren 2015 til sommeren 2017.

Prosjektgruppen har hatt det overordnede ansvaret for planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjektet. Gruppen har i perioden hatt 10 møter:

16.04.2015	12.05.2016
12.06.2015	21.09.2016
17.09.2015	28.11.2016
15.12.2015	17.03.2017
02.03.2016	24.05.2016

Dette er litt flere møter enn hva vi forutså i søknaden. Møtene har vært nødvendige for å sikre en god fremdrift, informasjonsflyt og godt samarbeid.

I tillegg til disse møtene var hele prosjektgruppen på studietur til Aarhus 29. februar-3. mars 2016. Hele eller deler av prosjektgruppen har deltatt og/eller innledet på de pedagogiske forumene vi har

arrangert og i tillegg på ulike konferanser og seminarer. Deler av prosjektgruppen har videre bidratt ved ulike presentasjoner av prosjektet samt ved besøk vi har hatt i tilknytning til prosjektet.

Det har vært viktig for arbeidet at prosjektgruppen har vært bredt sammensatt. Ulik kompetanse, erfaringer og synsvinkler har vært representert, og det har vært en styrke. Samtidig må det erkjennes at en såpass stor prosjektgruppe med mange opptatte mennesker, vanskeliggjør det å finne møtetidspunkt som passer for alle. I tillegg kan det være litt vanskelig å holde alle medlemmene like oppdatert og inne i prosjektet.

Prodekan Gunnar Eriksen har deltatt på de prosjektmøtene han har hatt anledning til. I tillegg har han deltatt på noen av presentasjonene vi har gitt av prosjektet til andre enheter eller besøkende.

Økt pedagogisk og digital kompetanse

Oversikt

For å bidra til økt pedagogisk og digital kompetanse hos de faglig ansatte, har vi arbeidet særlig med disse fire områdene:

Gjennom å sette søkelys på pedagogisk og digital kompetanse på ulike måter, har målet vært å bidra til å inspirere flest mulig av de ansatte ved fakultetet til å videreutvikle egen kompetanse. Vi har hatt stort fokus på erfaringsdeling, med mål om å inspirere og motivere. Ingen av disse fire områdene er alene nok, men til sammen forsterker de hverandre, og bidrar til et generelt økt fokus på utdanningskvalitet. I tillegg støttes dette opp av arbeid sentralt ved UiT, særlig de ulike prosjektmidlene, RESULT sine kurs og arbeid inn mot enhetene og i tillegg det pågående meritteringsprosjektet.

Pedagogisk forum

Pedagogisk forum er en møteplass for vitenskapelig ansatte på fakultetet. Her settes ulike pedagogiske og undervisningsrelaterte spørsmål på dagsorden. Pedagogisk forum har eksistert i mange år, også i tiden før fyrtårnsprosjektet. I prosjektperioden er det imidlertid prosjektgruppa som har hatt ansvar for gjennomføringen av forumene, og vi har arbeidet for å få forumet inn i litt fastere rammer.

I prosjektperioden har vi gjennomført tre pedagogiske forum hvert semester. To med varighet på to timer, og ett med tre timers varighet og lunsjservering. I tillegg til stor grad av erfaringsdeling fra ansatte ved fakultetet, har det vært holdt innledninger og presentasjoner fra studenter og fra ansatte ved andre enheter ved UiT.

Det er frivillig å delta på pedagogisk forum. Vi har forsøkt å motivere til deltakelse gjennom gode tema, gode innledere, servering og gjentatte oppfordringer til å møte samt påminnelse. Erfaringene fra prosjektperioden viser at tre pedagogiske forum per semester er et passe antall. Videre gis det gode tilbakemeldinger på erfaringsdelingen fra kollegaer. Det er en god måte å bli inspirert på. Ordningen med fast servering av kaffe/te og kaker eller lunsj, har også blitt godt mottatt.

Det er og bør fortsatt være et mål å få flest mulig til å delta på pedagogisk forum. Prosjektgruppen har funnet dette utfordrende. Erfaringene fra prosjektperioden viser at det i liten grad påvirker antall deltakere om det innkalles i god tid, om det sendes ut oversikt over hele semesterets planer på forhånd, om det er påmelding eller om det bare sendes ut informasjon kort tid før forumet skal holdes.

Oppfordringer fra ledelsen i form av epost ser ut til å få noen flere til å møte, mens det ellers møter en nokså fast gjeng på rundt tjue ansatte. Dette innebærer at noen vitenskapelig ansatte ikke har møtt på pedagogisk forum i prosjektperioden, mens andre har møtt på alle. Hvordan man fremover skal opprettholde godt oppmøte og alle helst få flere til å møte fast, er et viktig og utfordrende spørsmål.

Et alternativ er å gjøre pedagogisk forum obligatorisk, noe som ikke nødvendigvis vil bli godt mottatt eller bare ha positive konsekvenser. Trolig er det bedre å jobbe videre med å bygge en kultur hvor de faglig ansatte ønsker å delta selv og forventer at kollegaene deltar. En slik kultur må forankres i ledelsen. For å stimulere til økt deltakelse er det viktig at ledelsen klart uttaler at den forventer at alle deltar og bidrar. Etter prosjektgruppas syn burde forventningene også følges opp i de årlige medarbeidersamtalene. Kanskje kan det være en ide å spørre spesifikt i årsrapporten om hvilke

pedagogiske forum den enkelte har deltatt på, i tillegg til spørsmål om hvordan har den enkelte selv har bidratt på pedagogisk forum eller i pedagogisk ressursbank.

På bakgrunn av tilbakemeldinger og egne erfaringer, mener prosjektgruppen at ordningen med tre pedagogiske forum per semester bør videreføres. To forum på to timer og ett med lengre varighet og lunsj, har fungert godt. De pedagogiske forumene bør være godt forberedte og inneholde varierte tema og arbeidsformer. Erfaringsdeling fra egne ansatte har fungert svært godt og bør videreføres.

Nedenfor gis en kort oversikt over de temaene som har blitt tatt opp i prosjektperioden, samt hvordan de ulike forumene har blitt gjennomført. Til slutt kommer en liste med forslag til tema fremover.

15. oktober 2015. «Fyrtårnsprosjektet»

Presentasjon av Fyrtårnprosjektet og prosjektgruppa. Lena Bendiksen innledet om bakgrunnen for prosjektet. Studentrepresentantene Ingrid Skjelmo og Joachim Staff delte egne studenterfaringer, og informerte om resultatene fra vårens QuestBack undersøkelse blant førsteavdelingsstudentene. Kristine H. Korsnes presenterte nye tiltak som var igangsatt, herunder digitalt innføringskurs, utvidet begynnerkollokvier og mer skrivetrening. Kjersti Dahle orienterte om resultater og erfaringer gjort så langt. Elise Johansen fortalte om mulige utvidelser av prosjektet og særlig om planene for strafferettsundervisningen. Ingvild Stock-Jørgensen orienterte om digitale muligheter. Marit Nilsen avsluttet med tanker om pedagogens rolle i prosjektet. På forumet deltok 29 ansatte samt to gjester fra Result.

4. november 2015. «Den gode forelesning/foreleser»

Anne Eriksen, førstelektor i drama ved Det kunstfaglige fakultetet UiT, holdt foredrag om forelesningens dramaturgi. Etter foredraget hadde vi gruppe- og plenumsdiskusjoner om karakteristika på gode og dårlige forelesninger. Erfaringer og tips ble delt. Deretter fikk vi studentperspektivet på den gode forelesning formidlet av Ingrid Skjelmo og Joachim Staff. Avslutningsvis hadde vi utfordret fire ansatte Markus Hoel Lie, Marius Storvik, Anett Osnes og Lena Bendiksen til å holde korte innlegg om enkelte momenter ved forelesningen. Disse omhandlet hva målet med en forelesning bør være, hvordan fange og holde oppmerksomheten, erfaringer med å bruke Prezi og hvordan bilder kan brukes i en forelesning. På dette forumet deltok 19 ansatte.

8. desember 2015. «Undervisningsplanlegging og undervisningsutvikling»

Ragnhild Sandvoll, førsteamanuensis og faggruppelider for Universitetspedagogikk ved UiT, holdt foredrag og ledet diskusjoner knyttet til undervisningsplanlegging og undervisningsutvikling. Med

utgangspunkt i konkrete fagplaner og egen undervisningserfaring, diskuterte deltakerne også egen undervisningsplanlegging og -utvikling. På forumet deltok 20 ansatte.

17. februar 2016. «Pedagogisk ressursbank og Strafferetten i ny drakt»

Arbeidet rundt «Pedagogisk ressursbank» ble presentert av Lena Bendiksen. Deltakerne fikk se hvordan banken var utformet og ble oppfordret til å komme med egne bidrag. Elise Johansen informerte så om bakgrunn og mål med prosjektet «Strafferetten i ny drakt», før Anett Osnes Fause la frem de konkrete planene. På forumet deltok 20 ansatte.

15. mars 2016. «Digitale læringsressurser. Flipping av undervisning»

Trine Fosslund, førsteamanuensis ved Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi UiT, holdt innlegg med utgangspunkt i hvordan vi kan bruke digital teknologi for å støtte studentenes læringsprosess. Torstein Låg, psykolog og fagansvarlig ved psykologiseksjonen på UB, fortsatte så med innlegg om aktiv læring med omvendt undervisning. Etter innleggene var det diskusjon blant deltakerne. Vi avsluttet forumet med to konkrete eksempler på bruk av digitale hjelpemidler. Kristine H. Korsnes forklarte hvordan man lager en ordskey og Elise Johansen viste hvordan man kan lage og bruke Kahoot. På forumet deltok 20 ansatte.

26. april 2016. «Skriving på studiet»

Lena Bendiksen innledet om hvordan vi i større grad kan få inn skrivetrening i undervisningen, og ga eksempler fra arbeidet på første avdeling. Gruppen diskuterte så mulighetene for mer skrijving på hele studiet. Deretter delte Kristine H. Korsnes sine erfaringer knyttet til to undervisningsopplegg i skrijving som hun har gjennomført på seminar i avtalerett 1. avdeling. Det første opplegget fokuserer på medstudentevaluering og det andre på presskriving. På forumet deltok 22 ansatte.

29. september 2016 «Seminarundervisning»

Leder for JSU - Juridisk studentutvalg Tromsø - Pedrick Oware og nestleder Andrea Tolo Alver, presenterte «10 tips til god seminarundervisning.» Etter dette delte Marte Kolsum - fersk lektor som høsten 2015 fikk prisen for årets beste seminarleder - noen av sine tanker om undervisning. Svein Kristian Arntzen fortalte så om et undervisningsopplegg han har utviklet og tatt i bruk på seminarundervisningen i metode på 3. avdeling. Han tok utgangspunkt i presentasjonen «Edward de Bonos Six thinking hats – En ide som kan overføres til metodelæren.» På forumet deltok 17 ansatte.

9. november 2016 «Vurdering»

Øystein Lund førsteamanuensis på RESULT, holdt innlegg om formativ og summativ vurdering. Dette ble fulgt av diskusjoner om prinsipper for god tilbakemeldingspraksis. Deretter ledet Lena Bendiksen

gruppearbeid og diskusjoner knyttet til tilbakemeldingspraksis på studentenes obligatoriske muntligpresentasjoner og på øvingsoppgaver. På forumet deltok 14 ansatte.

6. desember 2016 «Studentaktivitet»

Marit Nilsen startet med å dele noen erfaringer, inntrykk og tanker knyttet til observasjon av undervisning og refleksjonsveiledningen hun har gjennomført på fakultetet i løpet av året. I etterkant av dette var det plenumsdiskusjon hvor kollegaveiledning og samarbeid rundt undervisning var noen av temaene. Deretter arbeidet vi i grupper, med studentaktivitet som tema. Hvordan kan vi legge forholdene til rette for og bidra til aktive studenter som oppnår høyt læringsutbytte? De ulike gruppene diskuterte ulike tilnærminger og kom med konkrete forslag som tilslutt ble presentert og diskutert i plenum. På forumet deltok 16 ansatte.

7. februar 2017 «Veiledning av masteroppgaver»

Marit Nilsen innledet forumet med å legge frem en artikkel «*Masterstudenters opplevelser med veileder: Det er veiledningen som gjør at en føler at en mestrer.*» (UNIPED 02/2013, Firing K., Klomste A.T, og Moen F.) Etter dette holdt Anna Nylund innlegg hvor hun delte sine tanker og erfaringer som en erfaren veileder. Jussi Pedersen holdt deretter et innlegg om mulighetene for mer fellesundervisning rundt masterskrivingen. Oppretting av et masterskriverom på Fronter, gruppeveiledning og «workshop» med fagspesifikke problemstillinger ble diskutert. På forumet deltok 22 ansatte.

28.april 2017 «Muntlig eksamen»

Kristine H. Korsnes innledet med en gjennomgang av regelverket rundt muntlig eksamen.

Studentene Ingrid Skjelmo og Joachim Staff delte så sine og medstudenters opplevelser og erfaringer med muntligeksamen. Kristin Johanne Bye informerte om klager på formelle feil, og de erfaringer fakultetet har gjort seg her. Til slutt var det plenumsdiskusjon med utgangspunkt i

spørsmålet: Hvordan forberede og gjennomføre en god muntlig eksamen som sensor? På dette forumet deltok 25 ansatte.

Basert på tilbakemelding fra ansatte og prosjektgruppas tanker kan mulige tema for pedagogisk forum fremover være:

Seminarundervisning (hvert studieår/ofte)

Forelesning (hvert studieår/ofte)

*Eksamen – gode eksamensoppgaver og
veiledninger*

Canvas, muligheter og utfordringer

Veil av masteroppgaver

Samarbeid om/ansvar for undervisning

*Formativ vurdering (kommentering,
veiledning) av skriftlig arbeid*

*Engasjement som forutsetning for god
undervisning*

Akademisk dannelse

Kollegabasert veiledning

Hvordan lærer vi- ulike læringsstrategier

Juridisk fagdidaktikk

Work-shop om digitale muligheter

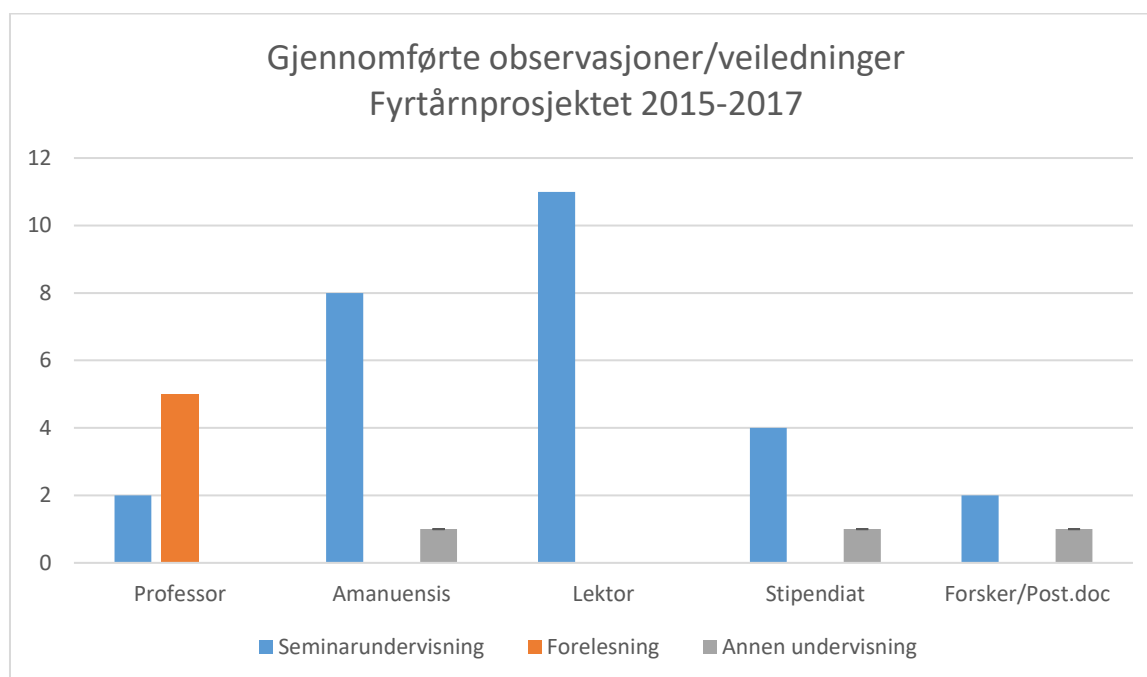
*Variasjon i undervisningen, forelesning og
seminar*

Gruppedynamikk og strategier

Sensur/sensorveiledninger

Observasjon og veiledning

I søknaden om fyrtårnsmidler het det at «*Vitenskapelig ansatte skal ...ha en individuell observasjons- og veiledningstime med pedagog pr studieår.*» For å gjennomføre dette arbeidet og for å bidra på andre måter i prosjektet, ble Marit Nilsen ansatt i prosjektperioden. Hun har stått for organisering og gjennomføring av observasjon og veiledning av de ansatte ved fakultetet. I det følgende skal det redegjøres kort for arbeidet som er gjort.

Marit Nilsen har observert 37 undervisere i prosjektperioden. 35 har hatt påfølgende veiledning/refleksjonssamtale i etterkant av undervisningen. Hos 12 av underviserne har pedagogen observert/fulgt undervisningen flere ganger.

Formen og rammene rundt veiledningsarbeidet har vært systematisert av Nilsen og planer og veiledningsskjemaer er blitt utarbeidet. Mellom underviser og pedagogen har det vært tre møtepunkter; et forberedelsesmøte, selve observasjonen og et ettermøte med refleksjon- og veiledningssamtale.

I forkant av forberedelsesmøtet har underviser fylt ut et undervisningsskjema med punkter som læringsmål, arbeidsmåter, læringsaktiviteter, tidsrammer og forventninger. I tillegg til dette har underviser også formulert en konkret observasjonsbestilling. Denne sier noe om hva den enkelte underviser spesielt har ønsket tilbakemelding på. Observasjonsbestillingene har variert, men kan deles opp i følgende kategorier med eksempler:

STUDENTAKTIVITET:

- Jobber de sammen når de arbeider i grupper
- Spørsmålsformulering for å dra diskusjonen i gang?
- Hvordan skape aktivitet blant studentene hvis det blir stille?
- Studentaktiviteten, er de aktive eller passive? Henger de med?
- Lar jeg studenten få prøve seg i tilstrekkelig grad?
- Hvordan stimulere til deltagelse fra alle?
- Hva kan jeg gjøre for at studentene som ikke holder fremlegg klarer å holde interessen oppe?
- Fungerer summegruppene og den etterfulgte plenumsdiskusjonen?
- Hvordan oppfatter du passiviteten – kjedsomhet eller usikkerhet?

STRUKTUR/ORGANISERING:

- Fremstillingsform?
- Hvordan er tempoet, strukturen, kontakten og er det nok variasjon?
- Er jeg tydelig på overganger?
- Fungerer bruddene i undervisningen (video og diskusjon)?
- Styring av tidsbruken?
- Hvordan virker helheten?

KOMMUNIKASJON/SAMSPILL:

- Samspillet med studentene? Får jeg studentene i tale?
- Snakker jeg «over hodet på studentene»?
- Er jeg for snar med å komme med egne innspill?
- Stiller jeg gode spørsmål? Snakker jeg for mye?
- Klarer jeg å få studentene til å føle seg trygge under fremlegget?
- Taletempoet mitt?
- Evner jeg å forklare på en forståelig måte?
- Er det enkelt for studentene å slippe til med spørsmål?

PERSONLIGE:

- Fremstår jeg som trygg. Har jeg noen unoter?
- Ønsker tilbakemelding på personlig framferd?
- Skaper jeg en god atmosfære for muntlig aktivitet?
- Hva gjør jeg bra?
- Hva kan jeg gjøre bedre?
- Ønsker tilbakemelding på mine pedagogiske evner?
- Greier jeg å fange oppmerksomheten?
- Fordeling av oppmerksomheten min?

PRAKTISKE FORHOLD:

- Tavlebruken?
- Har jeg leselig skrift?

I tillegg til klargjøring av observasjonsbestillingen og samtaler om undervisningsplanen, har forberedelsesmøtet blitt brukt til å diskutere mål for veiledningen og fortrolighet som ramme rundt denne. Hvordan studentene skal informeres om observasjonen har også blitt avklart.

Selve observasjonen har hatt en tidsramme på to undervisningstimer. Under undervisningsøkten har pedagogen søkt å ta minst mulig fokus, men har vært oppmerksom iakttagende og tilstedeværende. I tillegg til undervisningsskjema fra underviser har pedagogen også brukt eget observasjonsskjema (punkter som start/avslutning, struktur/tilrettelegging, studentdeltagelse, formidling/tempo, stemme/blikk/kroppsspråk m.m.).

Etter observasjonen har det vært påfølgende refleksjons- og veiledningssamtale. Samtalen har tatt utgangspunkt i hvordan underviseren opplevde undervisningsøkta, før pedagogen og underviseren samtaler nærmere om gjennomføringen. Der det har passet har pedagogen forsøkt å få begrunnelser for valg som ble gjort og diskutert alternative handlingsvalg. Den konkrete observasjonsbestillingen har hatt et særlig fokus i refleksjonssamtalen. I tillegg til dette har underviserne fått noen konkrete utfordringer fra pedagog basert på observasjonen. Eksempler på slike utfordringer:

- Tenk over hvorfor du bruker summegrupper
- Hvordan kan du få til en tydelig avrundning/avslutning av økta?
- Kan du bruke rommet mer?
- Kan du gi flere konkrete eksempler?
- Hvordan kan du få til en mer oversiktlig og ryddig tavle?
- Kan du utfordre de stille studentene mer?
- Hva tenker du om tekstmengden på PP?
- Hvordan kan du fordele tiden bedre mellom gruppene?
- Hvordan kan du formidle læringsutbytte for økta tydeligere for studentene?
- Hvordan sikre seg at alle har noen å «summe med»?

I etterkant av veiledningen har underviser fylt ut et evaluerings- og refleksjonsskjema. I tillegg har underviser blitt oppfordret til å skrive et refleksjonsnotat knyttet til undervisningen og veiledningsforløpet og hvis ønskelig å dele notatet med pedagogen. Flere av underviserne har gjort dette.

Gjennom å delta på så mye av undervisningen og med så mange ulike undervisere, har Nilsen fått et godt innblikk i undervisningen som gjennomføres og ledes av de ansatte på fakultetet. Dette har resultert i ulike refleksjoner og erfaringer.

Hovedinntrykket av den samlede undervisningen hun har vært til stede på har vært god. Hun har observert mange dedikerte og engasjerte undervisere som har vært godt forberedt med henblikk på undervisningsplan, læringsmål, struktur og fremdrift. Hun har erfart undervisere med oppriktig engasjement knyttet til studentenes læringsprosess og studentenes ve og vel. I forberedelsesmøtet har dette engasjementet kommet frem gjennom samtale og observasjonsbestillinger. Under observasjonen har dette kommet til syne gjennom underviserens bekreftende væremåte signalisert gjennom imøtekommenhet, faglig trygghet, relasjonell tilstedeværelse, humor og humør. Nilsen har videre observert at mange undervisere har vært tydelig på å formidle til studentene hva som forventes av forberedelse og deltagelse. Eksempelvis forventninger om at pensum er lest og oppgaver forberedt, viktigheten av å bidra og ta del i ordsiftet på seminar, merverdien av samarbeid og medstudentvurdering, samt læringspotensialet som ligger i å skrive og få tilbakemelding fra andre.

Et viktig prinsipp gjennom hele veiledningsforløpet har vært at observasjonen, og samtalene i for- og etterkant skal oppleves som utviklende og støttende, ikke kontrollerende eller truende.

Veiledningsforløpet har også handlet om å gi undervisningen den anerkjennelse og oppmerksomhet den faktisk fortjener, samt at hver enkelt underviser skal bli sett og bli bevisst sin profesjonelle rolle som underviser.

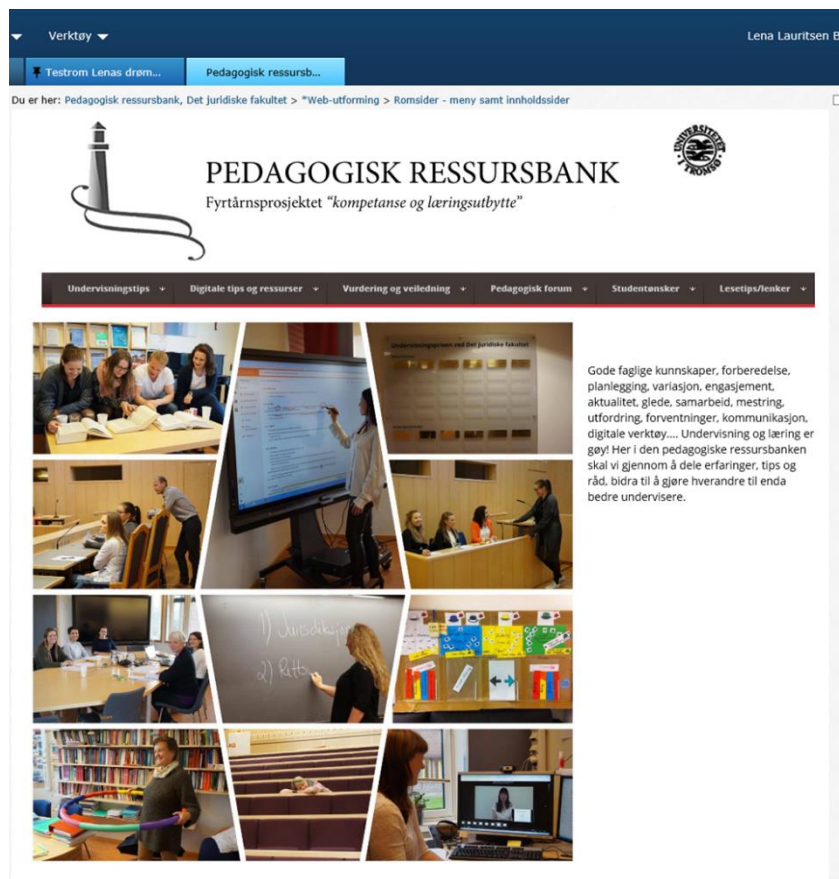
Tilbakemeldingene fra underviserne har i all hovedsak har vært positiv. Undervisning kan oppleves som en ensom og privat virksomhet for mange, men gjennom observasjonene samt veiledning- og refleksjonssamtalene i etterkant, har den enkelte underviser blitt sett, bekreftet og utfordret i egen undervisningssituasjon. Mange har gitt gode tilbakemeldinger på nettopp dette.

Når det gjelder videre fokus på undervisningskvalitet og pedagogisk utviklingsarbeid fremover, tror vi at erfaringer fra arbeidet med observasjon og veiledning har potensiale til videreutvikling. Her er det nærliggende å tenke kollegaveiledning - gjensidig samarbeid og veiledning mellom kollegaer - som en mulig videreføring av arbeidet. For den enkelte underviser kan kollegaveiledning som metode føre til større forståelse og innsikt i egen undervisning, samt bidra til at gode undervisningserfaringer deles. Gjennom observasjon, samtale og refleksjon kan mestringsfølelsen fremmes, undervisningsferdighetene videreutvikles og engasjementet rundt egen og andres undervisning styrkes. For et kollegium kan kollegaveiledning være en strategi for å gi undervisning en større kollektiv oppmerksomhet. Kollegaveiledning kan også være et verktøy for å fremme delingskultur, samt være et viktig bidrag med tanke på å høyne status og anerkjennelse for godt

undervisningsarbeid. Erfaringene viser imidlertid at kollegaveiledning ikke nødvendigvis oppstår av seg selv, og i alle fall ikke for det store flertall av undervisere. Trolig må det både en forankring i ledelsen og noen form for insentiver til for at dette skal bli gjennomført. Eksempelvis kan det arbeides for skrittvis videreutvikling av samarbeidet vi forventer underviserne skal ha i forbindelse med seminarundervisning. Ledelsen kan videre stimulere til at ansatte søker utviklingsmidler til prosjekt med fokus på forarbeid, samarbeid og kollegaveiledning.

Pedagogisk ressursbank

Vi har utarbeidet en pedagogisk ressursbank som et eget rom i Fronter. Dette har alle ansatte ved det juridiske fakultet tilgang til. Her har vi samlet ulike ressurser, linker, tekster, litteratur henvisninger, videoer, digitale kurs, bilder, forklaringer, huskelister, tips og ideer. Alt med tanke på å inspirere og engasjere underviserne. Målet er at vi skal lære av hverandre. Mye av tekstene, videoene og ideene som ligger i ressursbanken er laget av våre egne ansatte. Studenter ved fakultetet har bidratt med noe. I tillegg har vi tatt inn linker og henvisninger til ressurser som andre ved UiT eller andre læresteder har laget.

Ressursbanken skal være et «levende» rom i stadig utvikling, hvor vi kan dele erfaringer og hente inspirasjon, og hvor innholdet oppdateres og utfylles etter hvert. Ressursbanken er tenkt å fungere som en verktøykasse for underviserne ved fakultetet, og i tillegg en enkel kilde til videre litteratur og ressurser omkring undervisningskvalitet, pedagogikk og digitalisering.

Den pedagogiske ressursbanken bør etter prosjektgruppens mening videreføres og videreutvikles også fremover. Det innebærer at den i løpet av 2018 må flyttes over i Canvas. Prosjektgruppen mener

at det er viktig at noen får ansvaret for oppdatering og videre utvikling av ressursbanken. Banken kan eksempelvis være svært nyttig i opplæringstilbudet til nyansatte og for dem som arbeider med å utvikle pedagogiske mapper. Kanskje er det en ide at noen av de ansattes digitale mapper deles med kollegaene gjennom ressursbanken. Informasjon om og presentasjoner fra de ulike pedagogiske forumene bør også for fremtiden formidles gjennom ressursbanken. Videre må det arbeides for å få ansatte både til å bruke ressursbanken aktivt, men også til å dele erfaringer og ideer der selv. Her bør nok ledelsen utpeke noen til å fortsette dette arbeidet med ressursbanken. For fremtiden kan kanskje dette være en oppgave som ligger hos eventuelle meriterte undervisere ved fakultetet.

Rapportering

Som beskrevet i Fyrtårnssøknaden ønsker fakultetet å sette fokus på den enkeltes ansvar for å videreutvikle og øke sin pedagogiske kompetanse. For å bidra til dette har rapporten som alle vitenskapelig ansatte må levere inn til fakultetsledelsen ved utgangen av hver år, fått et nytt punkt. I rapporten er det tatt inn en egen boks som heter «Pedagogisk utvikling». I boksen må alle besvare spørsmålet om «Hva har du gjort for å utvikle din pedagogiske kompetanse?». Dette tvinger alle ansatte til refleksjon over denne siden av egen kompetanse og denne siden av jobben ved fakultetet, i alle fall en gang i året. Siden rapportene danner en del av grunnlaget for den årlige medarbeidersamtalen med ledelsen, sikrer spørsmålet at dette med undervisning og pedagogisk kompetanse også blir en del av disse samtalene.

PEDAGOGISK UTVIKLING

Hva har du gjort for å utvikle din pedagogiske kompetanse?

1.

2.

3.

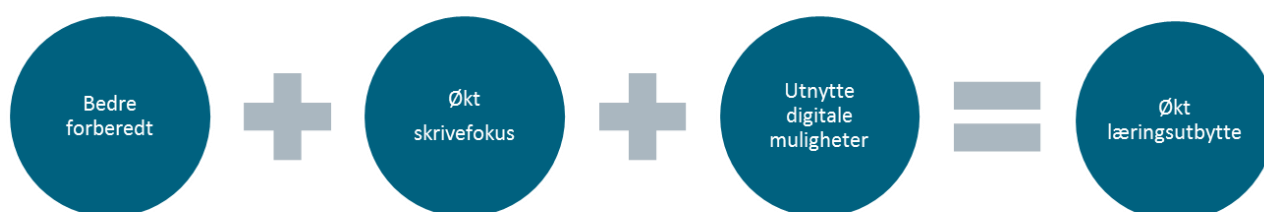
Etter prosjektgruppens mening bør dette punktet i rapporteringsplikten videreføres. I tillegg bør det sikres at pedagogisk og digital kompetanse og utvikling, blir en del av medarbeidersamtalene for alle som underviser. Refleksjon rundt egen undervisning er viktig for utvikling og kvalitet, og medarbeidersamtalene kan bidra til dette. Spørsmål rundt deltakelse på pedagogisk forum, innlegg på pedagogisk forum og bruk av og bidrag til den pedagogiske ressursbanken, kan videre være med på å løfte deltakelsen og aktiviteten her. Kanskje sikres dette best dersom spørsmålet i rapporten spesifiseres. Eksempelvis «Hvilke pedagogiske forum har du deltatt på i løpet av året, og i hvilken grad har du selv bidratt med innlegg på pedagogisk forum eller i pedagogisk ressursbank? Hva har du ellers gjort for å utvikle din pedagogiske kompetanse?»

Økt læringsutbytte

Oversikt

Utdanningskvalitet handler i stor grad om kvalitet og relevans på studentenes læringsutbytte, og et av hovedmålene med fyrtårnsprosjektet har vært at studentenes skal oppnå et økt læringsutbytte. I prosjektet har vi særlig konsentrert arbeidet rundt det første studieåret, første avdeling. Dette ble gjort dels for at prosjektet skulle være realistisk og gjennomførbart, både med tanke på utprøving og evaluering. Første avdeling ble videre valgt fordi studentene har gitt tilbakemelding om at det å starte som jusstudent som meget krevende og at overgangen fra videregående skole eller snadre studier er stor. Ekstra fokus på og arbeid med første studieår kan i tillegg gi god effekt for hele masterstudiet. Både fordi studentene tilegner seg bedre kunnskaper og ferdigheter første år, men også fordi studentenes forventninger til de videre studieårene øker. Forventninger og krav fra studenter er et godt virkemiddel for å fremtvinge forbedringer gjennom hele masterstudiet.

For å øke studentenes læringsutbytte har vi arbeidet med å legge til rette for at studentene er bedre forberedt til alt som møter dem på studiet. Vi har videre forsøkt å benytte digitale læringsressurser bedre og vi har økt fokuset på skrivetrening. En rekke ulike tiltak er iverksatt. Målet er at tiltakene enkeltvis og samlet skal gi økt læringsutbytte på første avdeling og dermed også et bedre grunnlag for resten av studiet.

Bedre forberedte studenter

Forberedelse og forkunnskap har stor betydning for læringsutbyttet som oppnås. Dersom studentene er bedre forberedte til å begynne på universitetet, til den enkelte forelesning, til seminarundervisningen og til å skrive jus, så kan de tilegne seg mer og bedre kunnskaper og dermed oppnå bedre læringsutbytte. For å legge til rette for bedre forberedte studenter har vi laget et digitalt introduksjonskurs, endret rekkefølgen på undervisningen og økt oppfølgingen studentene får første semester.

Det nettbasert introduksjonskurset får studentene tilgang til når de har takket ja til studieplassen, og studieretten er opprettet. Kurset er dermed tilgjengelig for dem ca. fjorten dager før semesterstart. Målet med kurset mange. Vi ønsker å gi studentene en tyvstart på studiene, å motivere dem til å starte studiene, å vekke interesse og skape en «vi-følelse», å avklare forventninger, å minske overgangen fra vgs til universitet og å legge til rette for et godt læringsmiljø når studiestart kommer. Kurset består av korte videosnutter og skriftlig informasjon om ulike tema. Det er delt inn i fire ulike deler.

«Velkommen til masterstudiet» består av

- Omvisnings på de mest relevante delene av campus, ispedd informasjon om blant annet hvilke aktiviteter som foregår hvor, hus- og romnummerering, lesesaler og bokhandel.
- Velkomstvideo fra to viderekomne studenter som samtaler om egne erfaringer, utfordringer, tips og råd om det å være fersk jusstudent

«Praktisk info» består av korte videoer om

- Semesterregistrering og eksamensoppmelding
- Tilganger til UiTs systemer, lovdata og andre fagkilder på nett
- Bruerveiledninger til Fronter

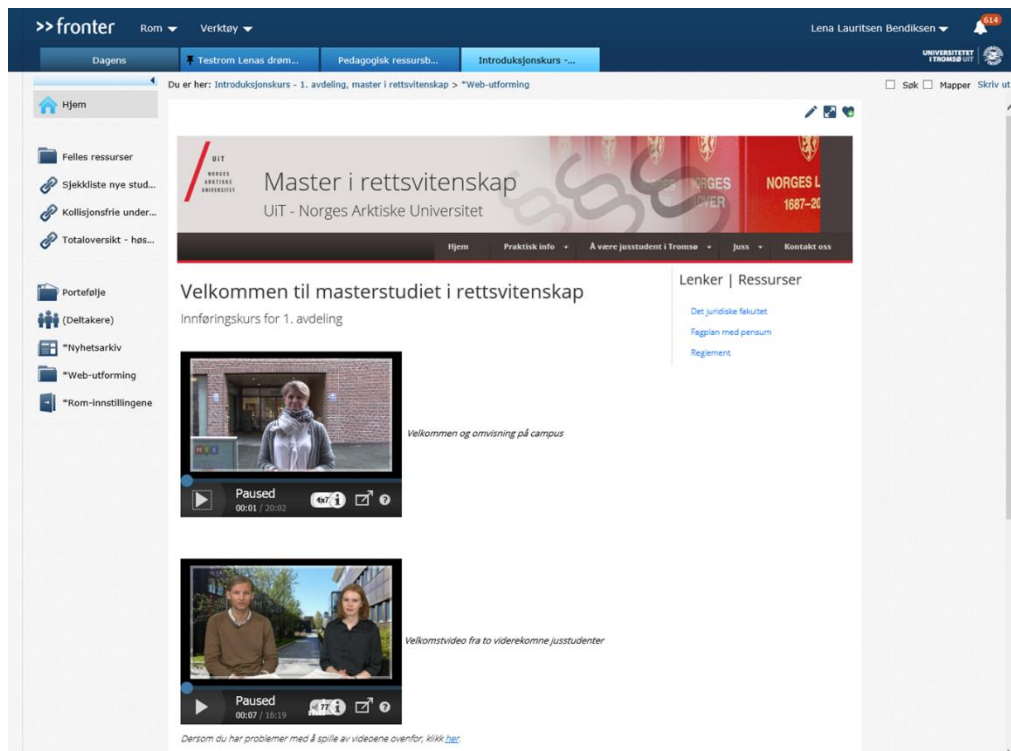
«Å være jusstudent i Tromsø» inneholder fire korte forelesninger og powerpointer om

- Oppbygningen av masterstudiet i rettsvitenskap
- Informasjon om første studieår, fag, eksamener, arbeidskrav, mv
- Nærmere informasjon om ulike undervisnings og eksamensformer
- Forventninger studentene kan ha til utdanningstilbudet og forventninger underviserne har til studentene når de møter på forelesninger og seminar

«Juss» gir en faglig smakebit på rettsvitenskap gjennom videoer som gir en første innføring i

- Juridisk metode
- De sentrale rettskildene
- Lovsamlingen, innhold, bruk og lovlig innarbeiding
- Lovdata, hvilken informasjon finnes og hvordan komme i gang med bruken

Innholdet i kurset er utformet basert på to spørreundersøkelser til studentene. Her fikk vi svar på hvilken type informasjon de skulle ønske de hadde før de startet, hva de savnet som fersk student, hvordan vi kunne bidratt til at de var bedre forberedt, med videre. Disse utfordringene har vi forsøkt å besvare gjennom innholdet i det digitale kurset.

Evalueringene fra studentene våren 2016 viste at over 80 % av de som besvarte undersøkelsen hadde sett hele eller deler av introduksjonskurset før semesterstart. Av disse mente 88% at kurset i stor eller noen grad var nyttig. Evalueringen fra våren 2017 viste at over 85% av de som besvarte undersøkelsen hadde sett hele eller deler av kurset før semesterstart. Av disse mente 91% at kurset var nyttig i noen eller stor grad. For begge årene var det over 50 % av studentene som besvarte at de hadde sett hele eller deler av kurset på nytt underveis i studieåret.

For å gjøre studentene bedre forberedt til undervisningen er i tillegg rekkefølgen på undervisningen endret. Tidligere var faglige forelesninger det første studentene møtte. Nå får alle studentene først tilbud om å møte tre ganger i begynnerkollokvie, før forelesningene starter. Begynnerkollokvie er mindre grupper med studenter, ledet av en viderekommnet student. Her er terskelen for spørsmål lav, og studentene får bli kjent med medstudenter, litt juss, sentrale begreper, med videre, før de møter i auditoriet til første forelesning.

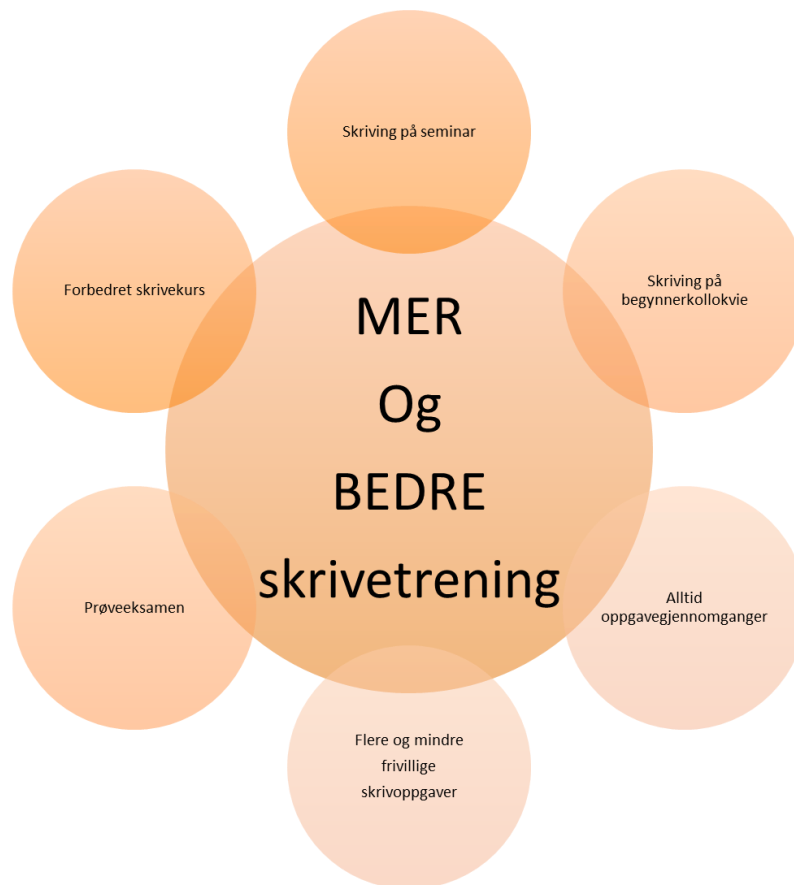
Begynnerkollokvieordningen er videre utvidet og flyttet litt tidsmessig sammenlignet med ordningen før fyrårnsprosjektet. Målet med dette er å skape en slags mentor-light ordning første semester, og å tilby ekstra oppfølging i forbindelse med frivillige og obligatoriske innleveringer. Økt omfang og at ordningen ikke er så konsentrert men trukket ut gjennom hele første semester, muliggjør mer samarbeid mellom studentene særlig i tilknytning til innleveringsoppgaver og semesteroppgave. I tillegg arrangeres en samling i begynnerkollokviegruppa også i begynnelsen av andre semester. Her

er målet å gi tips og råd for de økte kravene til selvstendigheten samt å forberede dem på eksamenssemesteret. I tillegg benyttes denne samlingen til å hjelpe de som ikke på egenhånd har skaffet seg kollokviegrupper. I quest back-undersøkelsene ga studentene svært positiv tilbakemelding på rekkefølgen, innholdet og omfanget av begynnerkollokvieordningen. Studentene fremhevet særlig det positive ved at det på begynnerkollokviene var en viderekommet student som var lederen og at det var lav terskel for å stille spørsmål. Fokuset på metode og skriving ble videre nevnt som spesielt positivt. Nær 80 % av studentene mente at begynnerkollokviene var nyttige for deres skrivetrening i stor eller noen grad. At begynnerkollokviene startet før forelesningen gjorde videre at studentene mente de hadde bedre forutsetninger for, og dermed fikk, bedre utbytte av forelesningene og de ordinære seminarene.

Etter prosjektgruppens mening bør det digitale innføringskurset opprettholdes og om mulig videreutvikles. Eksempelvis hadde det vært fint med egne bolker om skriving i kurset, kanskje med noen eksempler på ulike juridiske tekster. Fakultetet bør videre vurdere å innføre digitale innføringskurs eller rom for alle avdelinger. Det kan lette overgangen mellom ulike studieår og gjøre studentene langt bedre forberedt på hva som nå skal møte dem, samt likheter og forskjeller sammenlignet med forrige år. Endret rekkefølge og utvidelse av begynnerkollokvieordningen bør også videreføres, slik også tilbakemeldingene fra studentene klart tilsier.

Mer og bedre skrivetrening

Svært mange studenter har opp gjennom årene gitt beskjed om at de finner det vanskelig å skriv juss, særlig i begynnelsen av studiet. Masterstudiet i rettsvitenskap er bygget rundt troen på nær sammenheng mellom undervisning, øving og prøving. Siden en del av eksamen er skriftlig, må studentene få god mulighet til å trene seg på skriftlig fremstillingsevne før eksamen. Dette gjøres dels gjennom obligatoriske skriving som semesteroppgaven, men i tillegg gjennom tilbud om å levere frivillige øvingsoppgaver noen ganger i semesteret. Problemet har vært at mange studenter ikke benytter seg av de frivillige tilbudene. Som en sentral del av fyrtårnsprosjektet har vi arbeidet for å få studentene til å skrive mer og levere flere frivillige oppgaver.

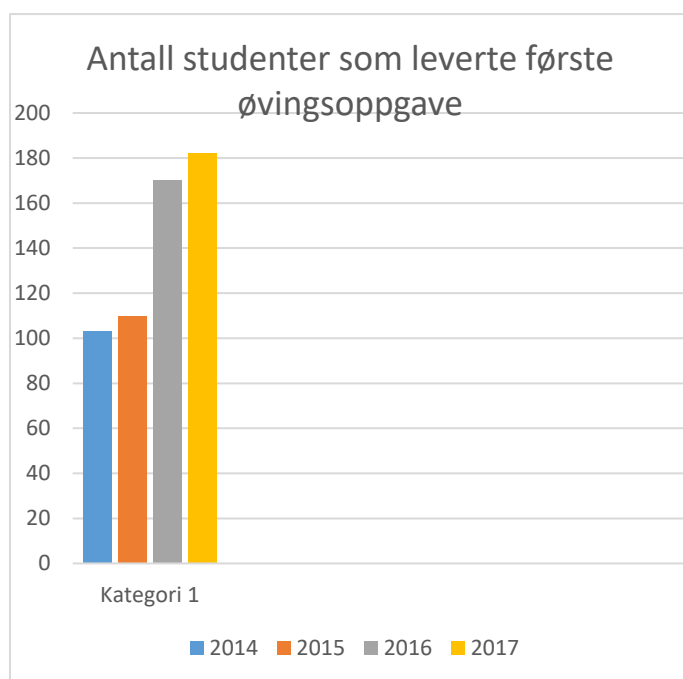

Vi har arbeidet med å få skriving inn som en naturlig del av all undervisning. Både på begynnerkollokvie og på seminarundervisning er skriving nå inkludert på ulike måter. Dels må studentene skrive sammen og få kommentarer gruppevis fra andre studenter og dels må de presskrive seg i gang med en oppgave. Videre er medstudentevaluering på individuelle tekster tatt inn i undervisningen og undervisningen er knyttet tett sammen med de frivillige øvingene. I tillegg er de rene eksamens- og skrivekursene forbedret. Vi har videre innført felles oppgavegjennomganger for alle studentene på alle skriftlige arbeider, som et tillegg til de individuelle tilbakemeldingene.

Videre er omfanget på de frivillige øvingsoppgavene redusert noe, mens antallet er gått opp. Den første øvingsoppgaven er ikke lenger en full eksamensoppgave, og en av øvingsoppgavene er delt i to mindre oppgaver. Våren 2017 hadde vi videre et forsøk med en frivillig øving på eksamensvilkår. Midt i eksamensleseperioden fikk studentene tilbud om å skrive en oppgave på tidsmessig eksamensvilkår. Oppgaven ble levert ut kl 09.00 og måtte leveres inn til vurdering før kl 15.00 for å bli vurdert. Studentene får individuelle tilbakemeldinger på denne som de øvrige frivillige oppgavene som leveres.

For begge studieårene etter disse endringene, har svært mange levert øvingsoppgaver på første avdeling. Tallene har aldri vært så høye før, og heller aldri vært så stabilt høye gjennom hele studieåret.

Som eksempel kan antall studenter som leverte første øvingsoppgave på studiet nevnes. Som tabellen viser har antallet studenter som har levert denne gått kraftig opp i prosjektperioden 2016 og 2017, sammenlignet med årene før. Det må fremheves at dette er første juridiske tekst studentene får mulighet til å skrive for innlevering, det er frivillig og det kommer nokså tidlig etter semesterstart. At vi nå får nesten alle studentene til å levere er vi svært fornøyde med.

I tillegg ser vi at tallet på studenter som leverer de frivillige oppgavene har holdt seg høyt gjennom hele studieåret de to siste årene, sammenlignet med årene før prosjektet. Forsøket med prøveeksamen på tid våren 2017, resulterte i at 136 studenter satte av en dag midt i verste eksamensperioden til å skrive og levere denne.

Studentene opplyser selv i questback undersøkelsene at det å jobbe med øvingsoppgavene på begynnerkollokvie og seminar, hadde betydning for at de skrev ferdig og leverte inn oppgavene. I tillegg gir studentene tilbakemelding om at de finner det svært nyttig å lese og kommentere andre studenter sin tekst, samt å selv få slike kommentarer fra andre studenter. Også dette gjør at de leverer flere oppgaver inn til vurdering.

Etter prosjektgruppens mening er det svært viktig at arbeidet med økt fokus på skrivetrening og medstudentevaluering videreføres, og at dette utvides til alle studieårene på masterstudiet. Å skrive, gjerne samme tekst flere ganger, og å få og gi tilbakemelding på denne teksten, har svært god læringseffekt. I tillegg bidrar det til en delingskultur blant studentene, noe som både fremmer læring og ikke minst bidrar til et godt studiemiljø. Det bør arbeides for å få flere studenter på de høyere avdelingene til å benytte seg av medstudentevaluering og frivillig skrivetrening på studiet. Her bør ideene og erfaringene fra fyrtårnsprosjektet benyttes og videreutvikles.

Bedre utnyttelse av digitale muligheter

Gjennom prosjektet har vi utarbeidet ulike former for digitale læringsressurser. Det digitale introduksjonskurset er en form for flipping av undervisningen, hvor vi gir studentene tilgang på nødvendig informasjon og kunnskap digitalt og før semesterstart. Her kan de forberede seg mens de enda er rundt omkring i landet, og tid frigjøres til å jobbe mer med for eksempel skriving når de fysiske møtene mellom student og underviser tar til. I utarbeidelsen av kurset har vi hatt meget god hjelp fra Result, og vi har spilt inn videoer dels i deres studio, dels på egne kontor med eget utstyr og dels rundt om på campus. Som nevnt var det svært mange som benyttet seg av og fant dette kurset nyttig før semesterstart. I tillegg er det mange studenter som rapporterer at de benytter innholdet i kurset på nytt i løpet av studieåret, særlig i forbindelse med eksamensforberedelse.

Vi har fått Aud 3 tilrettelagt for podcasting av forelesninger, på en måte som gjøre det enkelt for underviseren og bra for studentene i ettertid.

På et av skrivekursene er det utarbeidet et nettsted som er ment å støtte studentenes læringsprosess. Nettstedet inneholder oppgaver som skal forberede og bevisstgjøre studentene før de begynner med gruppearbeid og skriving, og i tillegg ulike veiledningsvindu hvor studentene kan søke hjelp om de står fast underveis i gruppearbeidet.

Gjennom økt fokus på digitale muligheter i den pedagogiske opplæringen av de ansatte, har vi fått flere til å teste ut og forsøke ulike former for digitale løsninger, presentasjoner og quizer. Erfaringene fra fyrtårnsprosjektet er benyttet til å lage videoer og innføringskurs også på andre deler av masterstudiet.

Prosjektgruppen anser det som viktig at fokuset på å utnytte digitale muligheter fortsetter. Konkret bør innføringskurset videreføres, arbeidet med podcast intensiveres og digitale hjelperom for skrivekurs videreføres og videreutvikles. Ansatte bør videre utfordres til å øke sine digitale kunnskaper og forsøke å benytte slike muligheter i undervisningen, der det er hensiktsmessig og fremmer økt læringsutbytte. Flere av tingene som er forsøkt gjennom fyrtårnsprosjektet er allerede tatt i bruk også på andre deler av masterstudiet, og denne videreføringen og spredningen av erfaringer bør etter vår mening fortsette.

Formidling av prosjektet og arbeidet

Nettsiden <https://result.uit.no/jurfakfyrtn/> ble opprettet tidlig i prosjektperioden, som en kilde for å spre informasjon og erfaringer fra prosjektet, både internt og eksternt. Informasjon om nettsiden er forsøkt spredd i alle sammenhenger hvor det har vært mulig.

Internt på fakultetet har pedagogisk forum og epost vært brukt til å informere og engasjere de ansatte. Fyrtårnsprosjektet har vært presentert og diskutert på pedagogisk forum flere ganger i løpet av prosjektperioden. Både som en oversikt og gjennomgang av planene, men også knyttet til enkelt elementer i prosjektet, eksempelvis observasjon og veiledning, pedagogisk ressursbank og skrive tiltak. Prosjektleder har i løpet av prosjektperioden sendt ut eposter til alle ansatte på fakultetet med informasjon om prosjektet, spesifikke elementer i prosjektet og pedagogisk forum. Pedagogisk ressursbank er opprettet med tilgang for alle fakultetsansatte, og med oppfordring til alle om å bidra.

Nyhetsoppslag på nett og i tidsskrifter har videre vært brukt for å spre informasjon og dele erfaringer både til ansatte på fakultetet, men også til de øvrig ansatte på UiT.

Nyhetsoppslag fra januar 2016, «Stormer fram med nye ideer»;

https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=449076&p_dim=88177

Nyhetsoppslag fra juni 2016, «Satsning på førsteårsstudenter ga resultater»;

https://uit.no/om/enhet/aktuelt/nyhet?p_document_id=471135&p_dimension_id=88177

Nyhetsoppslag om spinn off prosjektet SND fra mars 2016, «Strafferetts-faget i ny og engasjerende drakt»

https://uit.no/om/enhet/aktuelt/nyhet?p_document_id=457967&p_dimension_id=88177

Nyhetsoppslag fra mars 2017 om besøk fra Politihøgskolen, «Politihøgskolen vil lære av Jurfaks fyrtårnprosjekt»

https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=511859&p_dim=88177

Nyhetsoppslag fra mars 2017 om Fyrtårnsseminaret 2017, «Underviser du ved UiT? – Dette må du få med deg!»

https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=512059&p_dim=88177

I tidsskriftet JUS`T nr 03 for 2016, ble både fyrtårnsprosjektet og Strafferetten i ny drakt presentert.

Arbeidet og erfaringene med prosjektet har videre blitt presentert gjennom ulike fremlegg og besøk.

- 13. februar 2015 presenterte Lena Bendiksen arbeidet på et lunsjseminar for ansatte ved UiT, arrangert av Result.
- 30. oktober 2015 presenterte Lena Bendiksen arbeidet med prosjektet på alumnikonferansen ved fakultetet. Deltakerne er masterkandidater uteksaminert fra fakultetet og medlemmer av alumninettverket vårt.
- 5. februar 2016 presenterte Marit Nilsen og Lena Bendiksen veiledningsbiten av fyrtårnsprosjektet for en prosjektgruppe ved BFE faks som skal arbeide med kollegaveiledning.
- 29. februar- 3. mars 2016 var hele prosjektgruppen på studietur til Århus. Her besøkte vi Universitetet i Århus, Juridisk Institutt, hvor vi både fikk og ga presentasjoner av ulike prosjekter knyttet til digital og studentaktiv læring.
- 14. juni 2016 presenterte Lena Bendiksen arbeidet for Strategisk utdanningsutvalg.

- 28. september 2016 holdt Lena Bendiksen Innlegg på Nokuts Høstkonferanse om utvikling av undervisning og studentaktive læringsformer.
- 12. oktober 2016 hadde vi besøk fra The Academic Writing Centre, HSL. Her presenterte Lena Bendiksen, Marit Nilsen og Kristine H. Korsnes arbeidet med skriving på jusstudiet.
- 24. februar 2017 hadde vi besøk fra Institutt for lærerutdanning og pedagogikk. Her presenterte Lena Bendiksen og Kristine H. Korsnes det særlige arbeidet med førsteårsstudentene.
- 10. mars 2017 hadde vi heldags besøk fra Politihøgskolen. Hvor Lena Bendiksen, Marit Nilsen, Kristine H. Korsnes og Elise Johansen presenterte og diskuterte ulike sider av arbeidet vårt.
- 30. mars 2017 presenterte Lena Bendiksen digitalt innføringskurs og pedagogisk ressursbank på Workshop for digitale øyeblikk i utdanningen, for ansatte på UiT.
- 8. mai 2017 holdt Marit Nilsen innlegg om observasjon og veiledning på NTNUs læringsfestival i Trondheim.
- 9. mai 2017 holdt Kristine H. Korsnes innlegg om digitale elementer i skrivekurset på første avdeling på NTNUs læringsfestival i Trondheim.
- 12. mai presenterte Lena Bendiksen, Kristine H. Korsnes, Marit Nilsen og Kjersti Dahle arbeidet med prosjektet og erfaringene fra det på UiT sitt Fyrtårnsseminar.
- 20. juni 2017 presenterte Lena Bendiksen det digitale innføringskurset og pedagogisk ressursbank på felles fagdag for Institutt for helse- og omsorgsfag, Helsefak.

Ellers har vi hatt henvendelser fra både andre enheter ved UiT og fra universitet med tanke på ulike elementer av prosjektet vårt. Vi har delt informasjon med dem muntlig og skriftlig, og noen har fått midlertidig tilgang til noen av de digitale elementene vi har laget, for inspirasjon til eget arbeid.

Hele eller deler av prosjektgruppen har deltatt på ulike konferanser i løpet av prosjektperioden. Her har vi i samtaler med andre deltakere fra inn og utland, formidlet eget arbeid og erfaringer fra fyrtårnsprosjektet. Konferanser vi har deltatt på:

- EADTU Open and Flexible Higher Education Conference, Krakow, Polen, 23.–24. Oktober 2014,
- Norgesuniversitetets Jubileumskonferanse Digital tilstand 2014, Oslo 4.-5. november 2014,
- NOKUT konferanse om utdanningsledelse som verktøy for kvalitetsutvikling i studiene, Tromsø 12. februar 2015,
- NOKUT-konferansen om høyere utdanning 2015, Bergen 19.-20. mai 2015,
- European First Year Experience (EFYE) 2015 Conference, Bergen 15.-17. juni 2015,

- Norgesuniversitetets Høstkonferanse, Tromsø 15.-16. september 2015,
- NOKUTs seminar om fremragende utdanning, Asker 4.-5. november 2015
- Nasjonal nettverkskonferanse i universitet- og høyskolepedagogikk, Stavanger, 2.-4. mai 2016
- Læringsfestivalen 2016, Trondheim, 9.-10. mai 2016
- Norgesuniversitetets Høstkonferanse, Tromsø 27.-28. september 2016
- The Online, Open and Flexible Higher Education Conference, EADTU, Rome 19.-21. oktober 2016
- NOKUT-konferansen «Light my fire», Oslo, 1.-2. november 2016
- Læringsfestivalen 2017, Trondheim 8.-9. mai 2017
- Fyrtårnsseminaret, Tromsø 12. mai 2017

Anbefalinger fremover

Avslutningsvis i hvert punkt ovenfor har prosjektgruppa kommet med noen tanker om videreføring og anbefalinger fremover. Disse er baserte på prosjektgruppas tanker og erfaringer etter å ha arbeidet med fyrårnsprosjektet i to år. I tillegg er tankene basert på tilbakemeldinger fra ansatte og studenter. Fra studentene har vi fått innspill gjennom de to studentmedlemmene, gjennom kontakt med JSU og andre studenter og ikke minst gjennom de tre gjennomførte QB undersøkelsene. En rapport fra funnene i de tre QB undersøkelsene finnes på nettsiden <https://result.uit.no/jurfakfyrarn/>.

Oppsummert og i stikkordsform anbefaler vi at:

- Pedagogisk forum videreføres i de rammer vi har brukt i prosjektperioden, og at det arbeides videre for å få alle til å delta.
- Pedagogisk utviklingsarbeid fortsatt følges opp i medarbeidersamtaler og rapporteringer, gjerne med enda mer konkrete spørsmål.
- Det arbeides videre med kollegasamarbeid og andre pedagogiske og digitale utviklingsprosjekter, både som del av fakultetets generelle arbeid men også gjennom mindre konkrete utviklingsprosjekter.
- Pedagogisk ressursbank videreføres og videreutvikles med prodekan for utdanning eller en annen ansatt som pådriver/ansvarlig.
- Det digitale innføringskurset på første avdeling videreføres og utvikles, samt at det vurderes om slikt kurs også bør utvikles på andre avdelinger.
- Rekkefølgen, omfanget og innholdet i begynnerkollokvieordningen videreføres og utvikles i tråd med løpende evalueringsarbeid.
- Arbeidet med skriving på seminar, bruk av medstudentevaluering og økt tematisering av øvingsoppgaver i undervisningen videreføres, både på første avdeling og ellers på studiet.
- Bruken av mindre øvingsoppgaver på første avdeling fortsetter, samt prøves ut også på andre avdelinger.
- Ordningen med prøveeksamen på første avdeling fortsetter og at det arbeides for å tilby dette også på 2-4 avdeling.
- Det arbeides for ta i bruk ny LMS, Canvas, på en pedagogisk god måte, og herunder at fakultetet iverksetter tiltak for å legge til rette for at de ansatte tilegner seg nødvendige kunnskaper om dette.